

Gospodarka pestycydami

Ważne informacje dla rolników i podmiotów prowadzących magazyny

Niektóre kraje spoza UE są dużymi eksporterami netto nasion oleistych, zwłaszcza soi, słonecznika i w mniejszym stopniu rzepaku. Znaczne ilości tych nasion są kierowane na rynki krajów Unii Europejskiej (UE), w szczególności Austrii, Belgii, Niemiec, Holandii i Hiszpanii. Jest niezwykle ważne, aby nasiona oleiste nie zawierały pozostałości pestycydów na poziomach niezgodnych z rozporządzeniem UE.

Rozporządzenie UE nr 396/2005 ustanawia wysoki poziom ochrony konsumentów i wprowadza zharmonizowane przepisy w UE dotyczące najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (NDP) w żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na jej powierzchni.

Ma ona zastosowanie do świeżej żywności i (nieprzetworzonych) produktów rolnych, w których mogą znajdować się pozostałości pestycydów.

Istniejące NDP dla wszystkich zatwierdzonych substancji czynnych są regularnie poddawane przeglądowi w UE. Aby sprawdzić NDP dla danej uprawy i pestycydu, można skorzystać z [bazy danych](#) dostępnej na stronie internetowej UE. NDP można wyszukiwać na podstawie nazwy produktu, grupy towarowej, kodu produktu lub nazwy pestycydu we wszystkich językach UE.

Niewłaściwe stosowanie pestycydów może mieć wpływ na zdrowie konsumentów ze względu na zbyt wysoką zawartość pozostałości. Często uniemożliwia to handlowcom i przedstawicielom przemysłu przetwórczego zakup nasion oleistych i zbóż, ponieważ rozporządzenie zabrania wprowadzania tych produktów na rynki UE do celów spożywczych lub paszowych.

Unieważnianie istniejących NDP po nieprzedłużeniu zezwolenia na stosowanie substancji czynnych

Udzielanie zezwoleń na wprowadzanie środków ochrony roślin do obrotu w UE ([rozporządzenie \(WE\) nr 1107/2009](#)) jest uzależnione od spełnienia wstępnych kryteriów bezpieczeństwa, tzw. kryteriów „granicznych”. Substancje czynne stanowiące zagrożenie dla zdrowia lub środowiska nie są zatwierdzane, a wyłączną podstawą jest pod tym względem ryzyko, jakie stwarzają. Nie przeprowadza się dalszej oceny ryzyka.

Jeżeli zezwolenie na substancję czynną spełniającą kryteria „graniczne” dla zdrowia ludzi nie zostaje przedłużone, zezwolenia na wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin zawierających te substancje czynne zostają odwołane, a istniejące NDP unieważniają się (tj. ustala na poziomie 0,01 mg/kg lub do odpowiedniej granicy oznaczalności). NDP mogą zacząć obowiązywać już w ciągu 6 miesięcy od daty wejścia w życie odpowiedniego rozporządzenia. Nieprzewidziane zmiany NDP mogłyby powodować poważne problemy i zakłócać handel produktami rolnymi między krajami trzecimi a UE.

Stanowiłoby to zagrożenie również dla tolerancji importowych. Tolerancje importowe to NDP wynikające z zarejestrowanych zastosowań poza UE, przyjmowane w celu umożliwienia importu produktów rolnych z zagranicy. Mają one zastosowanie do określonych pestycydów, które nie są dozwolone w UE, a nie stanowią zagrożenia dla zdrowia lub środowiska, i ułatwiają handel międzynarodowy. UE w coraz większym stopniu skłania się do tego, by nie stosować tolerancji importowych.

Organy z krajów spoza UE mogą uczestniczyć w tych procesach¹. W przypadku niezłożenia lub wycofania wniosków o przedłużenie zezwolenia dotyczącego danej substancji czynnej, informacje o dacie wygaśnięcia zezwolenia są publikowane na stronie internetowej [bazy danych o pestycydach UE](#).

1) G/SPS/GEN/1494/Rev.1 Komitet Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych – Stały przegląd najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w Unii Europejskiej – Komunikat Unii Europejskiej – Wersja zmieniona

Najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości obowiązujące w UE (NDP UE – wykaz niewyczerpujący)

Rozporządzenie UE może podlegać zmianom. Najbardziej aktualne informacje znajdują się w [bazie danych o pestycydach UE](#)

Nazwa pestycydu (definicja NDP)	Nr CAS	Zastosowanie	Status w UE	Data wygaśnięcia zezwolenia	NDP UE (aktualne najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości)					Odniesienie do bazy danych o pestycydach UE	
					Nasiona słonecznika	Nasiona rzepaku	Nasiona soi	Nasiona lnu	Kukurydza	Substancje czynne – Szczegółowe informacje o substancjach czynnych	NDP – Pozostałości pestycydów i najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości (mg/kg)
Antrachinon	84-65-1	Środek odstrasżający owady	✘		0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	link	link
2,4 D	94-75-7	Herbicyd, regulator wzrostu	✔	31-12-2030	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	link	link
Acetamipryd	135410-20-7	Środek owadobójczy	✔	28-02-2033	0,01	0,4	0,01	0,01	0,01	link	link
Acetochlor	34256-82-1	Herbicyd	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Azoksystrobina	131860-33-8	Fungicyd	✔	31-12-2024	0,5	0,7	0,5	0,4	0,02	link	link
Bifentryna	82657-04-3	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✘		0,02	0,05	0,3	0,02	0,05	link	link
Bifenyl	92-52-4	Fungicyd	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Boskalid	188425-85-6	Fungicyd	✔	15-04-2026	1	1	3	1	0,15	link	link
Bromukonazol	116255-48-2	Fungicyd	✔	31-01-2024	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Butachlor	23184-66-9	Herbicyd	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Kaptan	133-06-2	Fungicyd, bakteriocyd	✔	15-11-2024	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	link	link
Karbendazym	10605-21-7	Fungicyd	✘		0,1	0,1	0,2	0,1	0,01	link	link
Karbofuran	1563-66-2	Środek owadobójczy, środek nicieniobójczy, środek roztoczobójczy	✘		0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	link	link
Chlorofenapir	122453-73-0	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✘		0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	link	link
Chloromekwat	7003-89-6	Regulator wzrostu	✔	28-02-2027	0,01	7	0,01	0,01	0,01	link	link
Chloropiryfos	2921-88-2	Środek owadobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Chloropiryfos metylu	5598-13-0	Środek owadobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Klofentezyna	74115-24-5	Środek roztoczobójczy	✘	11-11-2023	0,05	0,05	0,05	0,05	0,02	link	link
Chlotianidyna	210880-92-5	Środek owadobójczy	✘		0,02 (0,01*)	0,02 (0,01*)	0,02 (0,01*)	0,02 (0,01*)	0,02 (0,01*)	link	link
Cypermetyryna	52315-07-8	Środek owadobójczy	✔	31-01-2029	0,2	0,2	0,05	0,2	0,3	link	link
Cyprokonazol	94361-06-5	Fungicyd	✘		0,05 (0,01*)	0,4	0,07	0,05 (0,01*)	0,1 (0,01*)	link	link
Deltametryna ¹	52918-63-5	Środek owadobójczy	✔	15-08-2026	0,05 (0,01*)	0,2	0,02 (0,01*)	0,02 (0,01*)	2	link	link
Dichlorfos	62-73-7	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Dimetoat	60-51-5	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Dikwat	2764-72-9	Herbicyd	✘		0,9	1,5	0,3	5	0,02	link	link
Ditiokarbaminiany	-	Fungicyd, środek owadobójczy	✘		0,1	0,5	0,1	0,1	0,05	link	link
Fluazyfop-P	69335-91-7	Herbicyd	✔	31-05-2026	0,1	9	15	9	0,01	link	link
Flubendiamid	272451-65-7	Środek owadobójczy	✔	31-08-2024	0,01	0,01	0,3	0,01	0,02	link	link
Fluopyram	658066-35-4	Fungicyd, środek nicieniobójczy	✔	31-01-2024	0,7	1	0,2	0,01	0,02	link	link
Flutriafol	76674-21-0	Fungicyd	✘		0,02	0,5	0,4	0,02	0,01	link	link
Fluwalinat	102851-06-9	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✔	31-08-2024	0,01	0,02	0,01	0,02	0,01	link	link
Fosetyl-Al	39148-24-8	Fungicyd, bakteriocyd	✔	15-03-2025	2	2	2	2	2	link	link
Glufosynat	51276-47-2	Herbicyd	✘		0,03	1,5	2	0,03	0,1	link	link
Glifosat	1071-83-6	Herbicyd	✔	15-12-2033	20	10	20	10	1	link	link
Halfenproks	111872-58-3	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Haloksypop*	69806-34-4	Herbicyd	✘		0,4 (0,3)*	0,2 (0,05)*	0,5	0,01 (0,05)*	0,01	link	link
Heptachlor	76-44-8	Środek owadobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Imidachlopryd	138261-41-3	Środek owadobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Kwas indoliloctowy	87-51-4	Regulator wzrostu	✘		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	link	link
Lambda-cyhalotryna	68085-85-8	Środek owadobójczy	✔	31-03-2024	0,2	0,2	0,05	0,2	0,02	link	link
Malation	121-75-5	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✔	31-07-2026	0,02	0,02	0,02	0,02	8	link	link
MCPA i MCPB	94-74-6	Herbicyd	✔	15-08-2026	0,1	0,1	0,1	0,1	0,05	link	link
Mepikwat	15302-91-7	Regulator wzrostu, herbicyd	✔	29-02-2024	40	15	0,05	40	0,02	link	link
Parakwat	4685-14-7	Herbicyd	✘		0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	link	link
Pirymifos metylu	29232-93-7	Środek owadobójczy, środek roztoczobójczy	✔	15-06-2025	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	link	link
Procymidon	32809-16-8	Fungicyd	✘		0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	link	link
Propargit	2312-35-8	Środek roztoczobójczy	✘		0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	link	link
Tebukonazol	107534-96-3	Fungicyd, regulator wzrostu	✔	15-08-2026	0,02	0,5	0,15	0,6	0,02	link	link
Tetrametryna	7696-12-0	Środek owadobójczy	✘		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	link	link
Tiaklopryd	111988-49-9	Środek owadobójczy, środek ślimakobójczy	✘		0,02	0,6	0,02	0,02	0,01	link	link
Tiametoksam*	153719-23-4	Środek owadobójczy	✘		0,02 (0,01*)	0,02 (0,01*)	0,04 (0,01*)	0,02 (0,01*)	0,05 (0,01*)	link	link

1) Ditiokarbaminiany wyrażone jako CS2, w tym maneb, mankozeb, metiram, propineb, tiram

Ogólne wskazówki dla rolników

(dobra praktyka rolnicza)

- Sprawdź, czy dostawca pestycydu jest znany. Unikaj kupowania pestycydów z nieznanymi źródłami. Handel podrabionymi i nielegalnymi pestycydami nasila się. Takie pestycydy mogą zawierać zakazane substancje i mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla środowiska. W rezultacie plony pochodzące z upraw poddanych działaniu środka mogą nie kwalifikować się do obrotu jako niezdatne do spożycia przez ludzi lub zwierzęta.
- Przestrzegaj przedziałów czasowych między zastosowaniem wszelkich środków chemicznych w uprawach a zbiorem. W przeciwnym razie pozostałości tych środków będą pozostawać w nasionach oleistych i nie będzie możliwa ich sprzedaż, ponieważ jakość nasion nie będzie zgodna z rozporządzeniem UE nr 396/2005.
- Stosowanie wyższych dawek niż zalecane prowadzi do wysokich poziomów pozostałości pestycydów w zebranych nasionach oleistych, a co za tym idzie do niezgodności z najwyższymi dopuszczalnymi poziomami pozostałości (NDP) obowiązującymi w UE. Nieprzestrzeganie zalecanych dawek może również zagrażać zdrowiu lub bezpieczeństwu pracowników.
- Jeżeli na sąsiednich polach uprawiane są różne rodzaje roślin, zwróć uwagę na prawidłowe ustawienie urządzenia opryskującego, tak aby zminimalizować przenoszenie pestycydów na sąsiednie uprawy. Nie rozpylaj pestycydów podczas silnego wiatru.
- Naczepy używane do transportu nasion oleistych muszą być całkowicie czyste, nie mogą być zanieczyszczone chemikaliami lub innymi toksycznymi substancjami, które mogły być wcześniej transportowane na tej samej naczepie.
- Przechowuj chemikalia w gospodarstwie oddzielnie od ziarna zbóż i nasion oleistych. Przechowuj pestycydy w szczelnych opakowaniach, aby uniknąć wycieków.
- Wszelkie nawozy, smary lub paliwa i smary do pojazdów elektrycznych przechowuj osobno od ziarna zbóż i nasion oleistych.
- Przechowuj nasiona przeznaczone do siewu oddzielnie od nasion przeznaczonych do sprzedaży, tak aby zapobiegać zanieczyszczeniu pestycydami.
- Kontroluj procesy suszenia nasion oleistych/orzechów przed ekstrakcją oleju. W wyniku procesów suszenia w olejach roślinnych może powstawać bifenyl, antrachinon i 2-fenylfenol. Mimo że substancje te nie są stosowane jako pestycydy, ich obecność podlega przepisom [rozporządzenia UE nr 396/2005](#). Ogólnie rzecz biorąc, suszenie pośrednie prowadzi do niższej zawartości tych substancji w porównaniu z suszeniem bezpośrednim. Zmiany w technikach/sprzęcie/paliwie/organizacji procesu suszenia również mogą przyczynić się do ograniczenia powstawania tych substancji podczas suszenia.
- Sprawdź, czy stosowane przez Ciebie nawozy lub biostymulatory nie prowadzą do niezgodności z NDP UE (np. stosowanie produktów zawierających fosfony może prowadzić do przekroczenia NDP dla fosetylo-Al).

Ogólne wskazówki dla podmiotów prowadzących magazyny

- Zadbaj o odpowiedni stan silosów, aby nie dopuścić do zanieczyszczenia przechowywanego ziarna zbóż lub nasion oleistych.
- Wykonuj czyszczenie wewnętrznych ścian silosu za każdym razem, gdy mają być w nim przechowywane inne nasiona oleiste lub ziarno, aby uniknąć ich wymieszania. Czyszczenie wewnętrznych ścian silosu ma kluczowe znaczenie w przypadku, gdy ostatnim przechowywanym produktem było ziarno lub nasiona oleiste, które były poddane działaniu pestycydów. Wykonuj czyszczenie linii transportowych (redlery, przenośniki taśmowe itp.) przy każdej zmianie produktu, zwłaszcza gdy były na nich transportowane ziemniaki, nasiona oleiste lub ziarno zbóż poddanych działaniu pestycydów.
- Przechowywanie pestycydów jest dozwolone tylko w celu ochrony ziarna, a nie nasion oleistych, z wyjątkiem fosfiny. Owady rzadko żerują na nasionach oleistych, więc konieczność zastosowania środków zapobiegawczych można oceniać indywidualnie w zależności od danej sytuacji.
- Jeżeli konieczne jest zastosowanie pestycydów do przechowywanego ziarna, należy prowadzić ewidencję aplikacji. Dzięki temu każdy ewentualny problem występujący podczas procesu będzie mógł zostać przesłany w całym łańcuchu dostaw, od rolnika do konsumenta. Ewidencja ta powinna zawierać:
 - datę;
 - godzinę oprysku;
 - rodzaj substancji czynnych;
 - dawkę;
 - informację o czyszczeniu redlerów po aplikacji;
 - podpis operatora i informację o sposobie czyszczenia.
- Jeżeli w magazynach znajduje się sprzęt do opryskiwania wykorzystywany do ochrony zbóż, przed transportem nasion oleistych przez redlery zapewnij systemową kontrolę następujących elementów:
 - czy poprzednie ziarno zostało usunięte z przenośników taśmowych/redlerów;
 - czy redlery/przenośniki taśmowe zostały wyczyszczone, a wszelkie pozostałości pestycydów usunięte;
 - czy urządzenia do oprysku są wyłączone;
 - czy nie ma wycieków z dysz na przenośniki taśmowe/redlery.

Winna być zapewniona dostępność dokumentów potwierdzających przeprowadzenie tych kontroli.

Co jeszcze możesz zrobić?

Podczas przechowywania stosuj wyłącznie fosfinę, pestycyd charakteryzujący się niskim poziomem pozostałości, zatwierdzony do stosowania na ziarno, ale także na słonecznik i inne nasiona oleiste.

Fosfina i sole fosforowe (suma fosfiny i generatorów fosfiny (odpowiednich soli fosforowych), oznaczona i wyrażona jako fosfina)	NDP UE (mg/kg)*
Nasiona lnu	0,05
Kukurydza	0,7
Nasiona rzepaku	0,05
Nasiona soi	0,05
Nasiona słonecznika	0,05

* Rozporządzenie UE może podlegać zmianom, NDP są ważne w momencie publikacji. Najbardziej aktualne informacje: [baza danych o pestycydach UE](#)

Rozważne stosowanie pestycydów jest niezbędne, aby uniknąć problemów w handlu, które mają wpływ na wszystkich. Wspólnie zadbajmy o naszą produkcję i handel, przestrzegając zasad dobrej praktyki rolniczej i właściwego postępowania z pestycydami. Aby uzyskać więcej informacji na temat dobrej praktyki rolniczej obowiązującej w danym regionie, skontaktuj się z Twoim lokalnym stowarzyszeniem.

Niniejsza ulotka została opracowana w wyniku wspólnych działań firm zajmujących się handlem i przetwórstwem nasion oleistych oraz podmiotów prowadzących magazyny, koordynowanych przez MVO – The Netherlands Oils and Fats Industry wraz z FEDIOL – The EU vegetable oil and proteinmeal industry association, COCERAL – The European association of cereals, rice, feedstuffs, oilseeds, olive oil, and fats and agrosupply trade, Het Comité – The Royal Dutch Grain and Feed Trade Association oraz UNISTOCK – The European association of professional portside storekeepers for agribulk commodities.

